

УДК 373.3.015.31:792.8]:027.7(477.81)

*Світлана Гринич,
доцент, директор Наукової бібліотеки
Рівненського державного гуманітарного університету*

Проблема художньо-естетичного виховання молодших школярів у наукових працях доби незалежності України (на матеріалах фондів Наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету)

У статті аналізується рівень і якість дослідження проблеми художньо-естетичного виховання молодших школярів засобами хореографії у добу незалежності України, характеризується різноаспектність таких досліджень у нових суспільно-політичних умовах, з'ясовуються особливості розвитку хореографічного мистецтва у контексті загальноукраїнського культурно-мистецького процесу. Увага також надається висвітленню значення художньо-естетичного виховання молодших школярів засобами хореографії.

Ключові слова: художньо-естетичне виховання молодших школярів, хореографічне мистецтво, українська культура, доба незалежності, історіографія проблеми.

Після проголошення державної незалежності суспільно-політичне життя в Україні почало поступово змінюватися. Нові умови призвели до відродження вітчизняної культурної спадщини та духовності народу, її популяризації, висвітлення в пресі та фахових виданнях. Науковці активно заповнювали прогалини у знаннях з історії української культури й мистецтва, звертаючи особливу увагу на питання національного характеру.

Щодо розвитку різних видів мистецтва, слід зазначити, що їх панорама вже на початку 1991 року вражає ідейно-естетичною багатомірністю, відкритістю до творчого діалогу, суттєвим розширенням географії творчих особистостей на регіональному культурному просторі, розмаїтістю форм і стилів.

Почала заявляти про себе й вітчизняна мистецтвознавча критика. І хоча вона ще певною мірою і сьогодні знаходиться на стадії формування та переосмислення методології дослідження українського мистецтва, все ж вміщує чимало цікавої та важливої для науки інформації. Сподіваємося, що з часом у мистецтвознавчих розвідках буде представлено ще більше аналітико-прогностичних міркувань та висновків.

Що ж стосується важливості збереження, духовної спадщини українців на державному рівні, то зауважимо, що із цього боку керівництво країни передбачило її захист низкою документів, серед яких: Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття) [1], Концепція національного художнього виховання дітей, учнівської та студентської молоді в умовах відродження української національної культури [2], Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) [3], Національна доктрина розвитку освіти [4] та інші.

Як і в попередній період, актуальними у середовищі науковців залишаються питання виховного потенціалу молодого покоління українців, ролі та значення навчально-виховного процесу у школі та позанавчальних закладах. Аналіз цих проблем у своїх працях представили І. Бех, Ю. Гончаренко, Л. Мороз, В. Рагозіна, О. Рудницька, О. Савченко.

Не оминули увагою вчені і проблеми впливу мистецтва на виховний процес, навчання дітей через мистецтво.

Відомо, що воно є невід'ємною складовою життя людини та суспільства і відтворює його у своїй цілості, повноті та гуманістичній значущості. Розмаїття видів мистецтва дає можливість молодшим школярам через навчання естетично освоювати світ в усій його суперечливій природі та складності. Така проблематика простежується у роботах Є. Белкіної, З. Гіптерс, О. Комаровської, В. Ларіна, Н. Яновської та інших дослідників.

Все частіше фахівці наголошують і на необхідності інтенсивного розвитку високоінтелектуальних творчих особистостей, здатних самостійно долати різноманітні труднощі, приймати нестандартні рішення та втілювати їх у життя. На думку вчених (І. Барвінок, В. Бутенко, Д. Джоли, Л. Масол, О. Ніколаєвої, Г. Рід, Т. Турчин, О. Радугіна), такі задуми можливо реалізувати при розробленні нових методів виховання підростаючого покоління із застосуванням новітніх підходів до художнього-естетичного виховання. І найбільший інтерес у цьому контексті становлять молодші школярі, адже саме у цьому віці педагогами закладається основа особистості, відбувається орієнтація дитини на розвиток духовності. Водночас дослідники наголошують на тому, що саме хореографічна творчість є одним із ефективних засобів всебічного естетичного розвитку молодших школярів.

Зокрема, таку позицію знаходимо у доробку Ю. Вітрянського, Н. Волошиної, Н. Горобець, В. Рагозіної, О. Щолокової.

Окрему увагу автори фахових досліджень доби незалежності надають розвитку танців загалом та українському народному танцю зокрема. Адже, на переконання вчених, танець, як основа хореографічного мистецтва, посідає особливе місце у процесі формування духовного світу людини, репрезентує традиції та специфіку конкретної культури та етносу. І хоча розвиток вітчизняної народної хореографії нині відбувається у контексті загальних закономірностей розвитку світового хореографічного мистецтва, все ж її національні ознаки, колоритність і неповторність заслуговують на особливу увагу сучасників. Зокрема, такі ідеї у своїх працях висвітлюють А. Богород, К. Василенко, І. Герасимова, В. Годовський та інші.

Отже, можемо зробити висновки:

— дослідження проблеми художньо-естетичного виховання молодших школярів засобами хореографії у добу незалежності України відбувалося на належному рівні, охоплюючи різноманітні аспекти культурно-мистецького, духовного життя українців аналізованої доби;

— значна увага вчених, критиків спрямовувалася на заповнення прогалин в історії української культури та мистецтва, питаннях впливу мистецтва на виховний процес у школі та позанавчальних закладах, художньо-естетичний розвиток молодших школярів;

— питання розширення історіографії висвітленої проблеми потребує відповідних дій від фахівців у сфері мистецтвознавства, зокрема хореографічної культури, а також розроблення нових методик роботи з учнями початкової школи, залучення їх до естетизації та гармонізації засобами хореографії.

Список використаної літератури

1. Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ століття / Ін-т систем. досліджень освіти України. — К.: Райдуга, 1994. — 61 с.
2. Концепція національного художнього виховання дітей, учнівської та студентської молоді в умовах відродження української національної культури // Освіта. — 1995. — 6 верес.

3. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Педагогічна газета. — 2002. — № 1. — С. 4—7.

4. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. — 2002. — № 26. — 96 с.

В статье анализируется уровень и качество исследования проблемы художественно-эстетического воспитания младших школьников средствами хореографии периода независимости Украины, характеризуется разноаспектность таких исследований в новых общественно-политических условиях, определены особенности развития хореографического искусства в контексте общеукраинского культурного процесса. Обращено внимание на освещение значения художественно-эстетического воспитания младших школьников средствами хореографии в специальных изданиях.

This article analyzes the level and quality of research on artistic and aesthetic education of primary school children dance means a day of independence of Ukraine is characterized various aspects such studies in the new socio-political environment, the peculiarities of choreographic art in the context of nationwide cultural and artistic process. Attention is also provided coverage of important artistic and aesthetic education of primary school children by means of choreography in professional journals.

Надійшла в редакцію 9 жовтня 2013 року